Υπηρεσίες Βιβλιοθηκών/Κοινοπραξιών και Ομόσπονδη Πρόσβαση

Λεωνίδας Πισπίριγγας, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών - ΒΚΠ - ΑΠΘ
ομόσπονδη πρόσβαση, ενιαία σύνδεση, υπηρεσίες βιβλιοθηκών, κοινοπραξίες, ταυτοποίηση
Συνεδρία 2.1 : Υπηρεσίες βιβλιοθηκών: Οριζόντιες και κάθετες δράσεις
Συντονιστής/Συντονίστρια: Γιάννης Κλαψόπουλος, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Λεωνίδας Πισπίριγγας, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών - ΒΚΠ - ΑΠΘ
Νικόλας Λιαμπώτης, Εθνικό Δίκτυο Έρευνας και Τεχνολογίας
Ζήνων Μούσμουλας, Εθνικό Δίκτυο Έρευνας και Τεχνολογίας
Χρήστος Κανελλόπουλος, Εθνικό Δίκτυο Έρευνας και Τεχνολογίας

Ιστορικά, οι βιβλιοθήκες χρησίμευαν ως τόποι όπου διατηρούνται τα βιβλία που χρησιμοποιούνται για την τεκμηρίωση της γνώσης. Χάρη στην ανάπτυξη των ΤΠΕ (τεχνολογιών της πληροφορίας και επικοινωνίας) και της «διείσδυσής τους σε όλες τις παγκόσμιες βιομηχανίες, οι βιβλιοθήκες έχουν μετατραπεί σε πύλες παγκόσμιας πληροφορίας σχετικής με την εκπαίδευση, την έρευνα, την ατομική και την εθνική ανάπτυξη. Οι βιβλιοθήκες έχουν αλλάξει τα περισσότερα πρότυπα των παραδοσιακών υπηρεσιών τους και την επεξεργασία, τον χειρισμό και τη διάδοση της πληροφορίας, για να ανταπεξέλθουν στις ανάγκες των επερχόμενων παγκόσμιων αλλαγών. Μια κοινοπραξία βιβλιοθηκών είναι μια ομάδα βιβλιοθηκών που συνεργάζονται για τον συντονισμό των δραστηριοτήτων, τον διαμοιρασμό των πόρων και της τεχνογνωσίας. Οι κοινοπραξίες βιβλιοθηκών προσφέρουν σημαντικά πλεονεκτήματα όπως οι αυξήσεις στους προϋπολογισμούς των βιβλιοθηκών. Ο διαμοιρασμός / κοινή χρήση των πόρων και η συνεργασία για την επίτευξη κοινών στόχων επιτρέπουν συχνά στις βιβλιοθήκες να παρέχουν υπηρεσίες υψηλότερης ποιότητας. Η Ομόσπονδη Πρόσβαση (Federated Access), δηλαδή η πρόσβαση μέσω τεχνολογιών SSO (Single Sign On) όπως το SAML, είναι ένα πολύ σημαντικό ζήτημα για όλα τα ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα και για τις βιβλιοθήκες τους. Οι βιβλιοθήκες / κοινοπραξίες παρέχουν πρόσβαση στις ηλεκτρονικές τους συνδρομές είτε μέσω εξουσιοδοτημένων διευθύνσεων IP, είτε μέσω διακομιστών VPN μεσολάβησης είτε μέσω Ομόσπονδης Πρόσβασης. Στην Ομόσπονδη Πρόσβαση οι εξουσιοδοτημένοι χρήστες με μια ενιαία σύνδεση (single sign on), χρησιμοποιώντας τον ιδρυματικό τους λογαριασμό, μπορούν να έχουν πρόσβαση από οπουδήποτε στις ηλεκτρονικές συνδρομές που δικαιούνται. Ο ΣΕΑΒ (Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών) και η ΕΔΕΤ (Εθνικό Δίκτυο Έρευνας & Τεχνολογίας), στο πλαίσιο του έργου AARC (Authentication and Authorization for Research and Collaboration) που χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, διεξήγαγαν έρευνα σχετικά με την Ομόσπονδη Πρόσβαση, εστιάζοντας στις τεχνικές προοπτικές και κυρίως στο πώς η εφαρμογή της Ομόσπονδης Πρόσβασης θα μπορούσε να ανταποκριθεί όσο το δυνατόν καλύτερα στις ανάγκες των βιβλιοθηκών / κοινοπραξιών. Τα ερωτήματα των συνεντεύξεων και του ερωτηματολογίου συντάχθηκαν λαμβάνοντας υπόψη όλες τις υπηρεσίες των βιβλιοθηκών / κοινοπραξιών, όπως αυτές έχουν εξελιχθεί και παρέχονται στις μέρες μας. Ο στόχος ήταν να περιγραφούν οι υπηρεσίες που προσφέρονται, οι μέθοδοι πρόσβασης που χρησιμοποιούνται και οι υπηρεσίες που μπορούν να χρησιμοποιήσουν την Ομόσπονδη Πρόσβαση. Προκειμένου να υπάρξει μια σαφής εικόνα, αποφασίστηκε να διεξαχθεί ένας ελάχιστος αριθμός 3 συνεντεύξεων. Για αυτές τις συνεντεύξεις, και προκειμένου να καλυφθεί μια όσο το δυνατόν ευρύτερη περιοχή παγκοσμίως, επιλέχθηκαν δύο κοινοπραξίες από την Ευρώπη η CSUC (Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya) και η FCCN (National Foundation for Scientific Computing), και η βιβλιοθήκη από το Πανεπιστήμιο του Πρίνστον στις ΗΠΑ. Το ερωτηματολόγιο προωθήθηκε στο International Coalition of Library Consortia (ICOLC) όπου ολοκληρώθηκαν και υποβλήθηκαν επιτυχώς 8 απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο από βιβλιοθήκες / κοινοπραξίες παγκοσμίως. Στη συνέχεια συντάχθηκε μια αναφορά, όπου συνοψίζονται τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων και των απαντήσεων στο ερωτηματολόγιο, προκειμένου να υπάρξουν καλύτερες προοπτικές για την

κατανόηση του τοπίου των βιβλιοθηκών και στο πού / πώς θα μπορούσε να ενταχθεί η Ομόσπονδη Πρόσβαση. Τα αποτελέσματα κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι, όσον αφορά τη χρήση της Ομόσπονδης Πρόσβασης, υπάρχει ένα ετερογενές περιβάλλον για τις βιβλιοθήκες με εμφανείς διαφορές μεταξύ διαφορετικών χωρών, περιοχών ή ακόμα και ηπείρων. Θεωρείται κατάλληλη η δυνατότητα ενός εθνικού ή περιφερειακού οργανισμού, ο οποίος θα χειρίζεται και θα συντονίζει τις τεχνικές και διοικητικές διαδικασίες προκειμένου να παρέχει λύση Ομόσπονδης Πρόσβασης. Τέλος το μοντέλο πρόσβασης μέσω εξουσιοδοτημένων διευθύνσεων IP, αν και παλιό, εξακολουθεί να είναι η πιο αξιόπιστη μέθοδος πρόσβασης που χρησιμοποιείται, ωστόσο στο κοντινό ή πιο μακρινό μέλλον αυτό θα μπορούσε να αλλάξει προς όφελος πιο σύγχρονων μεθόδων όπως η Ομόσπονδη Πρόσβαση.